

הטור בנצרת

כסאות, מראות. כאחת המיטות שכבה תי-
נוקת בת שנתיים. היא לא נפגעה.

נתן לי מכות...

המצור נמשך קרוב לחצי שנה. פתאום
צעק מישהו: "אלישיבה! מועדון הנוער
של הקומוניסטים!"

המתקפים הרפו מבית אל-חורי. פנו
כאיש אחד לעבר בנין מוצק, בן שתי קו-
מות. שעמד מעבר לכבר הקטנה. מכל הצ-
דדים עפו אבנים, שבתי שמשות נפלו לר-
חוב. "אל תוך הבית! אל תוך הבית!"
קמה צעקה.

המתקפים ניגשו אל הדלת הכבדה, המיט-
רו עליה מכות פטישים, גרזנים ומקלות.

האיש המרכזי. משה רוח, האיש הממ-
לא תפקיד מרכזי בכל הפרשה. אפילו אם
הקומוניסטים יבחרו עיר, אתערב.

לבסוף, נשבר הלוח התחמי. אחד המתקפים
נדחק פנימה, הוריד את מוט הברזל שנעל
את הדלת מבפנים. המתקפים נהרו אח-
ריה, הסתערו במדרגות העץ הצרות שהי-
בילו לחדרי המועדון.

בתוך המועדון היה רק ילד אחד, ג'ריס
בשאהר, בן 13. זה סיפורו: "ישבת במו-
עדון, אחר כך שמעתי אותם דופקים על
של הליל אל-חורי. פתאום ראיתי אותם
מתקרבים למועדון. שמעתי שמשות מת-
נפצות, ואבנים התעופפו בכל מקום במו-
עדון. ראיתי איך שהם מתקפים את הבית
הדלת. אחר כך הם שברו אותה ורצו
למעלה במדרגות. פחדתי. לא ידעתי מה
לעשות. נכנסתי למטבח והתחבאתי מתחת
לכור. שמעתי כיצד הם נכנסים לחדר ה-
מוסיקה שלנו. שמעתי שהם נותנים מכות
כבדות. שמעתי שהם שוברים כל הוכר-
כות. פתאום נכנסו למטבח. אחד מהם תפס
אותי ונתן לי מכות. הוא היה ערבי גדול,
עם שפם שחור. פחדתי. התחלתי לככות ו-
לצעוק. אחר כך הוא עזב אותי ואני ברחתי

היכן המשטרה?

הכנופייה השתוללה קרוב לשעה. לא
נשארה כמעט מששה אחת שלמה. סמלים
וכרזות הושלכו מבעד לחלונות, בקבוקי
משקאות, גרת חימר גדולה להחזקת ניים
נופצו לרסיסים, כלי מוסיקה בשווי של
4000 לירות נמכרו, ספרים, עיתונים וחוב-
רות הועדו במרכז אחד החדרים, הוצתו
בצהלה.

כל העניין ארך למעלה משעתיים. מה
עשתה המשטרה משך כל הזמן הזה? היא
ישבה בתחתיה, מרחק כמה מאות מטרים,
התעלמה לגמרי מכל ההתפרעויות. כמה
עדי ראייה אף טוענים שראו במקום כאל
משטרה, לבוש אזרחי, שעודד את המתקי-
פים, נתן להם בניין שהוציא מטנדר מש-
טרתי, על מנת שיציתו את המועדון.

ז'אן טנוס, כתב סוכנות עתיים בנצרה,
דן למשטרה, ספר על הנעשה. "שורפים
ועושים שמות במועדון הקומוניסטי!" סי-
פר לשוטר התורן. השוטר לא התרגש.

"אאלם לא הולכים לעצור את המתקפים?"
שאלו בתמהון.

"כל זמן שאיש לא הגיש תלונה רש-
מית, אין לנו מה לעשות", מיתה תשוב-
תו של שומר החוק והסדר.

"לפחות, תלפנו למכבי אש", התחנן טנוס.
"מצטער מאד. אתה רוצה להגיש תלונה
רשמית?"

טנוס הבין שלא היה לו מה לעשות. ה-
התפרצות נמשכה, המשטרה המתינה לבואי
של מתלונן רשמי. שום ערבי לא התלונן.
רישום שמו בספרי המשטרה נראה לכל
אחד כצעד ראשון לרשימה השחורה.

הישיבה נסגרה

באולם הישיבה של העיריה התנהלה,
בינתיים, העניינים לפי התכנית. משה רוח
הודיע לתשעת חברי המועצה הלא-קומו-
ניסטים על הקריאה לעזרה שקיבל מן הש-
שה המתקפים. מדוע לא מסר את הודעתם
למשטרה, כפי שהבטיח לעשות? הסביר
רוח: "אני דווקא ניסיתי. יש עדים שראו
כיצד צלצלתי למשטרה, אבל, משום מה, לא
יכולתי להשיג אותם."

הוא חכה 15 דקות אחרי מועד הפתיחה,
זאן, לפי בקשת אחד החברים, פתח את
הישיבה. למעשה, לא היה שום צורך בצעד
זה. המהומות כבר סיפקו את העילה הדרו-
שה להוכיח כי המצב בנצרת אינו נורמאלי,
מחייב את פיזור המועצה. כאשר קם אניס
סרוג'י, ראש הסייעה העממית של הנוצרים
המערביים, המחזיקים בשלושה מתוך 15 ה-
מקומות במועצה, ביקש לדחות את הישיבה
בגלל חג הגוף הקדוש הקתולי, נענה רוח
ברצון. הישיבה נסגרה.

אחר הצהריים, עלו הכפריים שוב למ-
כוניותיהם. איש מהם לא נעצר, אף שוטר
לא נקף אצבע לברר מה קרה. הסיבה
היתה פשוטה: השוטרים קבלו הוראה
מפורשת שגם אם תוגש תלונה רשמית, אין
להראות זריזות יתר בטפול.

בערב, נפוצה השמועה כי הקומוניסטים
עומדים להגיב, לכנס אסיפת מחאה המו-
נית. האוירה התחשמלה, העיר דמתה לחבית
נפץ המחכה לגרפור המצית.

המתיחות הגיעה לשיא כאשר נפוצה
שמועה שניה: שלוח מיוחד יצא להזעיק
חזרה את אנשי אל-זועבי. הקומוניסטים
העדיפו לשמור על השקט, לא קיימו שום
אסיפה.

המשטרה מופיעה

למחרת, הפיצו הקומוניסטים כרוזים
מודפסים בסטנסיל, שקראו לתושבי העיר ל-
הפגין את סלידתם ממעשי היום הקודם.
הכרוזים היו מופנים אל כל תושבי העיר.
ניסו לאחדם בחזית אחת נגד הפולשים,
אשר "פגעו בכבוד העיר ובגבריותו של כל
תושב". מקום האסיפה: רחבת הגראג'י,
ליד תחנת האוטובוסים המרכזית.

בנקודה זו, כנראה, החליט אהרון סלע
כי הדברים עברו את גבול המותר.

היה ברור כי אם תוסף המשטרה לע-
מוד מן הצד, יתקפו אנשי אל-זועבי את
האספה הקומוניסטית, והדבר היה מסתבך
בעשרות הרגים ופצועים. גורם לשערוריה
שאי-אפשר היה להשתיקה. הוא הזעיק תג-
בורת משטרה מעפולה, טבריה וחדרה, נתן
להבין כי הפעם תמלא המשטרה את תפ-
קידה. במקרה של הפרעולת היה הכח שרו-
כו יכול לפזר גם את הקומוניסטים וגם

הפגנת הכח עשתה את שלה. ברגע הא-
חרון ממש הודיעו הקומוניסטים כי הם
מעבירים את מקום האסיפה מרחבת הגראג'
הנמצאת ברובע של אוהדי אל-זועבי, ל-
כיכר מעיין הבתולה, הנמצאת בתחום או-
הדי הקומוניסטים. אולם בזאת לא פגה הי-
מתיחות. ידיעות מסרו על מכוניות משא
עמוסות כפריים הגוהרות העירה. אחת ה-
מכוניות נעצרה על-ידי שוטרים במבואית
העיר, הכפריים הוחזרו הביתה ואילו והג
המכוניות הואשם בהסעת אנשים שלא כחוק
והורשה להמשיך בדרכו.

הקומוניסטים, שפירשו את הופעת ה-
משטרה עם מקלעים, מכוניות-רמקול ואכ-
פקה, כצעד ראשון להכרזת מצב חירום
והטלת עוצר חמור, הוציאו מיד כרוז שני,
הודיעו כי האספה נתבטלה.

החוק הקולוניאלי

הבלגתם של הקומוניסטים רכשה להם
את אהדת העיר כולה, כפי ששום דבר לא
עשה עד כה. קתולים, מושלמים, בעלי ר-
כוש, פועלים — כולם ראו במפלגה הקו-
מוניסטית חומה נגד משטר דכוי, שלא הי-
סס להשתמש בתכסיסים הגסים והשקופים
ביותר לחיסול ריב פוליטי. "יתכן שבמ-
דינה דרום אמריקאית דבר זה מקובל", אמרו
תושבים רבים, "אולם מדינת ישראל מה-
ימרת להיות מדינה דמוקרטית מתקדמת.
איך אפשר להאמין לה עכשיו?"

גם מתנגדים מושבעים של הקומוניסטים
התרעמו. "אינני אוהב את האדומים", אמר
אחד מהם. "לא היה אכפת לי אילו אחד
האנשים שלי היה רוצח אותם בלילה. אבל
לעשות דבר כזה? זה יותר מדי, אפילו
בשבילי. אני עכשיו לא בטוח שהממשלה
לא תביא מחוץ 500 דרוזים ותסית אותם
לערוך פוגרום כאן, להרוג ולשדוד."
כולם צדקו. המנגנון שחיפש לכפות את
רצונו בכוח הזרוע השיג את ההיפך הגמור
ממה שרצה. אולם מנגנון זה כבר הוכיח
בעבר כי אין הוא מתחשב בנזל חוקי.
הוא לא היסס לנוקט בכל צעד כדי להשיג
את מטרותיו.

אפילו אם לא ישתמש באלימות, יוכל
להפעיל את החוקים הקולוניאליים שהורישו
האנגלים. משה רוח, האיש האחראי במ-
קום, קבע בפירוט: "אני לא אוהב שה-
עיריה תהיה במה פוליטית. פקודת העיר-
ריות משנת 1934 מגדירה במפורש את
פעולות ראש העיר והמועצה. גם לאחר ש-
ייבחר ראש עיר, תשאר הסמכות בידי,
כסגן הממונה על המחוז, להתערב בד-
ברים אלה ולקבוע."

הסחיר היקר

קיימות שתי אפשרויות: להחליט כי ה-
מהומות שארצו עד כה מהות סיבה מספקת
לפיזור המועצה או לתת לקומוניסטים לב-
חור ראש עיר, לפזר את המועצה על סמך
סעיפים פורמליים לאתר מכך.

על עצם העובדה ששתי האפשרויות הינן
פגיעה מפורשת וגלויה ביסוד החופש ה-
אזרחי, אשר לפיו זכאי אדם במדינת ישראל
לבחור בנציגו הפוליטי כרצונו, אין מרבים
לדבר. זוהי הנחת היסוד אשר לפיה נער-
כו כל התכניות.

קשה להעריך תוצאותיו של צעד כזה.
ברור, על כל פנים, כי הקומוניסטים ואולי
גם סיעות אחרות, לא יקבלו את הדבר
בשקט. גל של שביתות, הפגנות, התנגשו-
יות צפו לעיר החופסת מקום חשוב בעי-
ני מאות מיליוני נוצרים בעולם כולו.
יתכן מאוד כי יפרוץ גם מרד אזרחי מ-
אורגון, בו ירכבו תושבים לשלם מסים או
להישמע להוראות מועצה עירונית אשר הם
לא בחרו בה.

כל זה בא כדי לחפות על כשלונם המח-
פיר של האנשים המנהלים את המדיניות
הערבית של המדינה. משך חמש שנים עז-
רו אנשים אלה למפלגה הקומוניסטית ל-
התבצר ולהתחזק ברחוב הערבי, הודות
למדיניות של דיכוי שיטתי של הערבים.
עתה מנסים הם לתקן את המצב.

אולם במקום לתקן אותו באותה שיטתיות
ועקביות אשר בהן יצרו אותו, מנסים הם
להביא את השינוי בבת אחת, בכוח. במקום
לסלק את הגורמים אשר הביאו לחיזוק
הלך הרוחות הלאומי בין הערבים, מעדיפים
אנשים אלה להשתמש בפורעים שכירים.

יתכן כי יצליחו להרוס את המפלגה ה-
קומוניסטית בנצרת. אולם יחד עם זאת
ייהרסו את עצם היסוד של החופש הדימי-
קרטני במדינת ישראל.

זהו מחיר יקר מדי — אפילו בשביל להפוך
את נצרת לעיר ממושפעת ונאמנה למדינת-יש-

במדינה

העם

נוזל מן הברז

ושאבת מים בששון
ממעניי הישועה...

לגבי תשעה מתוך כל עשרה אזרחי ישראל
מים הם נוזל היוצא מברז. אפשר להתקלח
בנוזל זה כשגובר חום הקיץ. אפשר להת-
רחץ בו בעשרות הבריכות הפזורות ברח-
בי הארץ, להנאתם של מתנשטים עייפים
המבלים עתה את חופשתם. אפשר להוציא
מן המקרר, להוסיף מיץ לימון וקוביה
של קרח, ולהריק את הכוס בהיסח-הדעת,
תוך כדי קריאת עתון.

בשביל האזרח העשירי המים הם נושא
-חלומות. קולם המגורג מלהיב יותר משר-
לה של סימפוזיה בטהובנית, טעמם משכר
מטעם השמפניה. בפיו של אזרח זה שירי-
המיים החלוציים אינם הלוציות-בתחיים.
הם ביטוי לתחושה כמעט דתית. אזרח זה
יודע מה שמעוותם של מים.

ברגע זה נושח הקרב על המים (ראה
להלן). אין זה קרב טכניוני כקרב על ה-
קאסטל או נבי-יושע. אולם הוא קרב דר-
מתי יותר, ולא פחות גורלי.

מדיניות

תסריט רטוב

כשהגע איש הוליבור ושליח אייזנהואר
א-ריק ג'ונסטון לפני שבועיים לירושלים
מלחה, תריסר יועצים ועוזרים הוכיח כי
טרם שכה את מלאכת הפסקת הסרטים, הוא
שלף מתוך תיקו תסריט לסרט שרצה לה-
פיקו בחשיגנטון, קהיר וירושלים, ושיועד
להפצה במרחב.

תסריטו של ג'ונסטון פתח בהסתעה: "ג-
ציגי ערב שנתכנסו בקהיר הסכימו להכיר
בישראל כתנאי פחות מפתיע — שתשכח
על תכנית הירדן, תחדל מהסיוע מי הצפון
לנגב."

משה שרת, וולטר איתן, יועץ המים ש-
מחה בלאס ומהנדס הראשי של תהי-
ל(תכנון המים לישראל) ישעיהו היגר הגישו
בייד את הצעת התסריט הישראלי: היתה
זאת תכנית ג'ון קוטן, מהנדס מים אמריקאי
שהסביר בזמנו, תמורת זרם הדולרים ה-

אות קין

אנחנו לא פוחדים ממנו.
הוא פוגע רק בערבים -